

HYVINVOINTIA TUKEVIEN PALVELUJEN JA TOIMINTAMALLIEN NYKYTILAKUVAUS (LUONNOS)

1 Johdanto

Tämä nykytilakuvaus kokoaa yhteen Sipoon kunnan aikuisten ja ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta tukevat palvelut, toimintamallit sekä niitä ohjaavat suunnitelmat ja yhteistyörakenteet kuntatason näkökulmasta. Kuvaus on laadittu tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveysterveystoimet ovat siirtyneet hyvinvointialueiden vastuulle ja kunnan rooli kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja arjen sujuvuuden edistäjänä on korostunut.

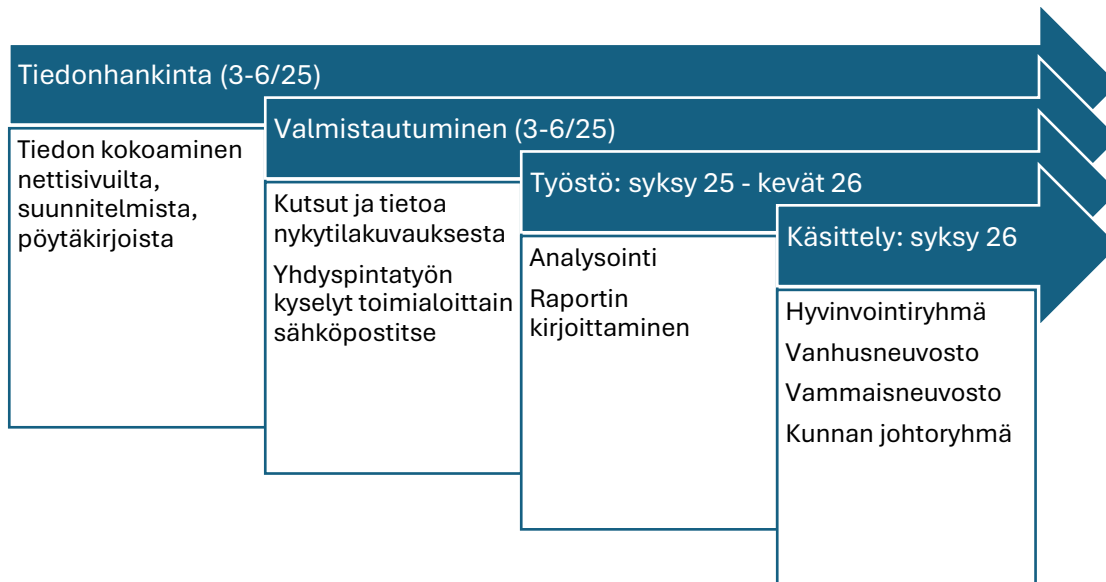
Nykytilakuvaus kohdistuu yli 30-vuotiaiden kuntalaisten palveluihin. Lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien palvelujen ja toimintamallien nykytilakuvaus on laadittu omana kokonaisuutenaan keväällä 2025. Palveluita ja toimintamalleja kuvataan tässä kartoituksessa toimialoittain ja kuvaus perustuu syksyn 2025 tilanteeseen.

Nykytilakuvaus on valmisteltu vuosien 2025–2026 välillä taustatietojen kokoamisen, toimialatapaamisten ja monialaisen valmistelun kautta. Valmistelun aikana käytiin läpi eri toimialojen ja palvelualueiden näkemyksiä palveluista ja toimintamalleista. Valmistelun jälkeen nykytilakuvaus esitellään hyte-työryhmässä, vammais- ja vanhusneuvostoissa, arjen ja vapaa-ajan valiokunnassa sekä kunnan johtoryhmässä.

Nykytilakuvauksen tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva siitä, millä tavoin kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta Sipoossa edistetään. Kuvaus kokoaa yhteen eri toimialojen ja palvelualueiden palvelut ja toimintamallit sekä tunnistaa niiden vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Tavoitteena on tukea yhteistä ymmärrystä kunnan roolista hyvinvoinnin edistäjänä ja luoda pohjaa hyvinvoinnin suunnitelmalliselle kehittämiselle.

Hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistäminen on kunnan keskeinen tehtävä ja sitä toteutetaan kaikilla kunnan toimialoilla. Kunnan palvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia, toimintakykyä ja osallisuutta sekä täydentävät hyvinvointialueen sosiaali- ja terveysterveystoimia erityisesti ennaltaehkäisyssä ja arjen sujuvuuden näkökulmasta. Nykytilakuvaus muodostaa osan laajaa hyvinvointikertomusta ja sitä hyödynnetään valtuustokauden aikana hyvinvoinnin edistämistyössä.

2. NYKYTILAKUVAUKSEN VALMISTELUN PROSESSI

Toimialatapaamiset

Kaikkia ikäihmisten ja työikäisten palveluja tuottavien toimialojen edustajia kontaktointiin keväällä 2025 ja käytiin keskustelua toimialan tai palvelualueen hyvinvointia tukevista palveluista ja toimintamalleista. Tässä yhteydessä käytiin läpi toimintaa ohjaavat suunnitelmat, hyvinvointia kartoittavat mittarit ja yhteistyötahot.

Yhteenveto ja esiin nousseet kehittämiskohdat

Sipoon kunnassa on tarjolla monipuolisesti aikuisten ja ikäihmisten hyvinvointia tukevia palveluja eri palvelualueilla ja toimialueilla. Palvelut tukevat kuntalaisten arkea, osallisuutta ja toimintakykyä, mutta kokonaisuus voi hahmottua kuntalaiselle hajanaisena. Yhteenvetona seuraavat havainnot:

- palveluita on olemassa, mutta ne ovat hajallaan eri toiminnoissa ja eri viestintäkanavissa
- kohderyhmät tunnistetaan toiminnassa, mutta tämä ei aina näy selkeästi palvelujen kuvauksissa tai viestinnässä
- poikkihallinnollista yhteistyötä tehdään paljon, mutta yhteistyörakenteiden roolit ja vastuut eivät ole kaikilta osin selkeitä

Kehittämiskohdiksi tunnistettiin:

- työikäisten ja ikäihmisten hyvinvointia koskevia yhtenäisiä ja vertailukelpoisia mittareita on rajallisesti saatavilla
- matalan kynnyksen palvelujen näkyvyyden ja löydettävyyden parantaminen, erityisesti ikäihmisille
- olemassa olevan hyvinvointitiedon systemaattisempi hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä ja johtamisessa
- kunnan sisäisen tiedonkulun ja poikkihallinnollisen työn rakenteiden selkeyttäminen
- yhdyspintatyön kehittäminen hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä

Tämä osio täydennetään, kun nykytilakuvaus on käsitelty kyseisessä toimielimessä.

Vanhusneuvosto

Tämä osio täydennetään, kun nykytilakuvaus on käsitelty kyseisessä toimielimessä.

Vammaisneuvosto

Tämä osio täydennetään, kun nykytilakuvaus on käsitelty kyseisessä toimielimessä.

Kunnan johtoryhmä

Tämä osio täydennetään, kun nykytilakuvaus on käsitelty kyseisessä toimielimessä.

3. PALVELUT JA TOIMINTAMALLIT

Tässä luvussa kuvataan aikuisten, yli 30-vuotiaiden kuntalaisten hyvinvointia tukevia palveluita ja toimintamalleja toimialoittain hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä tilanteessa.

On hyvä huomioda, että palveluiden järjestämistä ohjaavat myös niitä koskeva lainsäädäntö ja valtakunnalliset ohjeistukset. Tässä kuvauksessa keskitytään kuitenkin pääsääntöisesti kuntatason suunnitelmiin, eikä kaikkia valtakunnallisia ohjeita avata erikseen.

Lasten ja nuorten palveluista on laadittu erillinen nykytilakuvaus. Tämän vuoksi tässä esitettävän kuvauksen ulkopuolelle rajautuvat muun muassa varhaiskasvatus, koulutus-, nuoriso- ja ruokapalvelut.

3.1 Yhdyskunta ja ympäristö

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat:

Toimiala vastaa kunnan strategisesta suunnittelusta ja investoinneista, kaavoituksesta, katu- ja viheralueista, toimitiloista sekä rakentamisen ja ympäristön viranomaistoiminnasta. Toimintaa ohjaavat kunnan strategia, investointiohjelma ja talousarvio, yleiskaavoitus, asemakaavat sekä muut maankäyttöä, rakentamista ja ympäristön hoitoa koskevat linjaukset ja suunnitelmat. Näiden lisäksi myös Sipoon kunnan yhteiset suunnitelmat ja ohjelmat huomioidaan toiminnassa (mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ, kestävän kehityksen tiekartta, osallisuusmalli). Yhdyskunta ja ympäristö -toimialalla ei ole erillisiä aikuisten tai ikääntyneiden hyvinvointia koskevia toimialakohtaisia suunnitelmia.

Hyvinvoinnin mittarit:

Toimialalla ei ole käytössä erillisiä aikuisten tai ikääntyneiden hyvinvointia kuvaavia mittareita. Toiminnan vaikutukset hyvinvointiin näkyvät välillisesti esimerkiksi asuinympäristön viihtyisyytenä, turvallisuutena ja saavutettavuutena. Toimialan tunnusluvuista mm. katujen sekä jalankulku- ja pyöräilyväylien pituus (km), katuvalaistuspisteiden määrä sekä rakennettujen ja hoidettujen puistojen määrä (ha) kertovat välillisesti asukkaiden hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä.

Palvelut

Toimialan vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ovat ilmeisiä ja näkyvät välillisesti. Sipoolaisten elinympäristön viihtyisyys, toimivuus ja turvallisuus on nostettu toimialan keskeiseksi toimintaa läpileikkaavaksi tavoitteeksi. Oman asuinalueen ja lähiympäristön viihtyisyys, hyvät liikenneyhteydet, vesihuollon toimivuus, katualueiden turvallisuus, lähipuiston siisteys sekä kunnan palveluiden toimivuus ovat esimerkkejä kuntalaisten arjen kannalta keskeisistä, fyysiseen ympäristöön liittyvistä tekijöistä.

Yhdyskunta ja ympäristö -toimiala vastaa rakennetusta ympäristöstä yhdyskuntasuunnittelun ja investointien sekä viranomaistoiminnan kautta. Kunnan rakennuksien sekä puisto- ja viheralueiden rakentaminen ja kunnossapito ovat toimialan vastuulla. Toimiala tuottaa perustan kunnan toiminnalle, jolloin muut toimialat pystyvät tuottamaan sujuvaa arkea ja hyvinvointia tuottavia palveluja kuntalaisille. Toimiala tuottaa koko kunnan alueelle palveluja, jotka tukevat aikuisten ja ikääntyneiden mahdollisuuksia asumiseen, liikkumiseen, virkistykseen ja osallistumiseen.

Lähiluonto, virkistysalueet sekä ulkoilureitit tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia omaehtoiseen liikkumiseen ja palautumiseen. Puistot ja erilaiset istutukset virkistävät ja rauhoittavat kuntalaisten arjen ympäristössä. Hyvin suunniteltu ja ylläpidetty lähiympäristö tukee arjen turvallisuutta ja asukkaiden toimintakyvyn ylläpitoa eri

elämäntilanteissa. Koulujen ja päiväkotien piha-alueet ovat kaikkien käytettävissä toiminnan aukioloaikojen ulkopuolella. Myös rakennetut leikkipuistot tukevat perheiden arkea ja yhteisöllisyyttä.

Toimialan vastuulla ovat katu- ja viheralueiden kunnossapito, liikennejärjestelyt, vesihuolto, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu sekä kaavoitus. Näillä palveluilla on merkittävä vaikutus aikuisten ja ikääntyneiden arjen sujuvuuteen, asumisen laatuun ja turvallisuuteen. Lisäksi toimialalla huolehditaan kunnan rakennusten puhtaasta sisäilmasta sekä melun tunnistamisesta ja hallinnasta osana suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmaa on huomioitu toimialan työssä muun muassa liikenneturvallisuuden parantamisessa, jalankulun ja pyöräilyn edistämässä sekä kunnan kestäväan kehityksen tiekartan ja toimenpiteiden valmistelussa ja hyväksymisessä. Hanke- ja investointien suunnittelulla, kuten liikuntahallien, liikuntareittien ja muiden yhteisten tilojen kehittämällä, luodaan edellytyksiä kuntalaisten aktiiviselle ja hyvinvointia tukevalle arjelle. Esteettömyyden edistäminen tukee kaikkien kuntalaisten hyvinvointia ja on olennaista esimerkiksi ikääntyneiden omaehtoisen toimintakyvyn säilymisen kannalta.

Sipoon kasvu ja kehittyminen näkyvät erityisesti kaavoituksessa ja rakentamisessa. Uusi yleiskaava sekä asemakaavoitus mahdollistavat asumisen ja palveluiden kehittämisen siten, että kunta säilyy vetovoimaisena, luonnonläheisenä asuinpaikkana eri elämäntilanteissa oleville aikuisille ja perheille. Sipoossa halutaan pitää erinomaisena myös yritysten sijoitusmahdollisuudet.

Toimintamallit

Asukasvuorovaikutus on keskeinen osa yhdyskunta ja ympäristö -toimialan toimintaa. Kuntalaisia kuullaan kaavoitukseen ja alueiden kehittämiseen liittyvissä hankkeissa ja heillä on mahdollisuus esittää mielipiteitä ja muistutuksia lakisääteisten kuulemismenettelyjen mukaisesti. Saatua palautetta hyödynnetään suunnitelmien jatkotyöstössä. Asukasvuorovaikutusta ja -viestintää toteutetaan myös muiden investointihankkeiden kohdalla hankkeen eri vaiheissa.

Osallistuva budjetointi tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa siihen, mihin osa kunnan määrärahoista kohdennetaan. Toimintamalli tukee osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja paikallista vaikuttamista. Lisäksi toimiala osallistuu vuosittain erilaisiin teemoihin ja kampanjoihin, kuten Liikkujan viikkoon sekä tarjoaa lyhytaikaisen tilavuokrauksen kautta tiloja sipoolaisille järjestöille ja yhdistyksille.

Yhteistyötahot

Toimiala vastaa rakennuksien, liikenneväylien ja viheralueiden sekä vesihuollon kunnossapidosta, minkä vuoksi yhteistyö kuntaorganisaation sisällä, eri sidosryhmien välillä ja asukkaiden kanssa on jatkuvaa ja iso osa arjen tekemistä. Lisäksi toimiala

tekee tiivistä yhteistyötä kunnan muiden toimialojen kanssa rakennus- ja investointihankkeissa. Myös vanhus- ja vammaisneuvostot sekä kunnan esteettömyystyöryhmä ovat olennaisia kumppaneita. Rakennushankkeissa yhteistyö on tiivistä alkaen jo hankesuunnittelun varhaisessa vaiheessa.

Liikenneturvallisuustyötä kehitetään yhteistyössä ELY-keskuksen vetämässä turvallisen ja kestävästi liikuttamisen työryhmässä. Työryhmän tavoitteena on liikenneturvallisuuden edistäminen, kestävien liikennemuotojen tukeminen sekä niihin liittyvän viestinnän vahvistaminen. Mukana työryhmässä ovat kunnan eri toimialojen edustajat sekä ulkoisia sidosryhmiä, kuten Liikenneturva ja poliisi.

3.2Arki ja vapaa-aika

Arjen ja vapaa-ajan toimialan tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja kunnan elinvoimaa. Toimiala vastaa palvelujen tuottamisesta taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Toimiala jakautuu kolmeen tulosyksikköön ja edelleen palvelualueisiin seuraavasti:

- Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut
 - Liikuntapalvelut
 - Kirjastopalvelut
 - Kulttuuripalvelut
 - Nuorisopalvelut
 - Vapaa sivistystyö (Sipoon Opisto)
- Työllisyys- ja elinkeinopalvelut
 - Työllisyyspalvelut
 - Elinkeinopalvelut
 - Maahanmuuttajapalvelut
- Hyvinvointipalvelut
 - Yhteiset asiakaspalvelut
 - Ruokapalvelut
 - Hyvinvoinnin edistäminen

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tavoittavat kaiken ikäiset kuntalaiset. Ne tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kokonaisvaltaista hyvinvointia, elinikäistä oppimista ja yhteisöllisyyttä. Palvelut ehkäisevät syrjäytymistä ja yksinäisyyttä sekä tukevat kunnan identiteettiä.

3.2.1 Liikuntapalvelut

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat:

Liikuntapalveluiden järjestämistä ja toimintaa kunnassa ohjaa Sipoon liikuntapalvelusuunnitelma 2023. Suunnitelma on laadittu laajassa yhteistyössä kuntalaisten, liikuntaseurojen ja eri kohderyhmien kanssa kyselyiden ja haastatteluiden avulla. Suunnitelman tavoitteena on lisätä liikkumisen yhdenvertaisia mahdollisuuksia, selkeyttää liikunnan edistämistyön merkitystä sekä vahvistaa liikunnan roolia kuntalaisten psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin tukijana.

Hyvinvoinnin mittarit:

Liikuntapalveluilla ei ole käytössä erillisiä, vain aikuisväestöä ja ikääntyneitä koskevia hyvinvoinnin mittareita. Toiminnan tuloksia ja vaikuttavuutta seurataan kuitenkin erilaisten avainlukujen ja tilastojen avulla, joita raportoidaan säännöllisesti kunnan johtoryhmälle ja vapaa-ajanjaostolle. Seuranta ja arviointia kehitetään osana liikuntapalveluiden pitkäjänteistä kehittämistyötä.

Palvelut:

Liikuntapalvelut tukevat aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia ja yhtäläisiä mahdollisuuksia omaehtoiseen ja ohjattuun liikkumiseen – varallisuuteen, toimintakykyyn tai ikään katsomatta. Palveluiden tavoitteena on edistää fyysistä toimintakykyä, sosiaalista vuorovaikutusta ja psyykkistä hyvinvointia eri elämäntilanteissa.

Sipoon luonto, saaristo, maalaismaisemat ja laajat metsäalueet tarjoavat erinomaiset puitteet ulkoilulle ja lähiliikunnalle. Ulkoilureittejä, ulkokuntoilupaikkoja, hiihtolatuja ja muita lähiliikuntaympäristöjä kehitetään aktiivisesti siten, että ne ovat mahdollisimman saavutettavia ja soveltuvat eri käyttäjäryhmille. Kansallispuiston retkeilymaastot tarjoavat luonnonrauhaa ja virkistäytymistä.

Kunta ylläpitää myös sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja, kuten urheilukenttiä, jäähallia, frisbeegolfratoja, uimarantoja, kuntoratoja ja liikuntasaleja, jotka ovat kuntalaisten käytössä kouluaikeiden ulkopuolella. Tavoitteena on kehittää näitä palveluja niin, että niiden saavutettavuus eri käyttäjäryhmille paranee ja niiden ympärivuotinen käyttö mahdollistuu.

Liikuntapalvelut järjestävät ohjattuja liikuntaryhmiä eri kohderyhmille sekä tarjoavat maksutonta liikuntaneuvontaa. Tapahtumat ja kampanjat, kuten Unelmien liikuntapäivä, Porrasviikot ja Vanhusten viikon ohjelmat, madaltavat osallistumisen kynnystä ja kannustavat erityisesti vähän liikkuvia kuntalaisia liikkumaan.

Toimintamallit:

Liikuntapalveluiden toiminnassa korostuvat matalan kynnyksen periaatteet, esteettömyys ja palvelujen saavutettavuus. Palveluja kehitetään ennakoivasti huomioiden muuttuvat liikkumisen tarpeet ja trendit. Tavoitteena on houkutella mukaan myös uusia käyttäjäryhmiä ja tukea liikunnallista elämäntapaa osana arkea.

Monikanavaista viestintää kehitetään, jotta kuntalaiset löytävät tarjolla olevat palvelut ja tapahtumat helposti. Asiakaspalautetta kerätään ja hyödynnetään palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä.

Yhteistyötahot:

Liikuntapalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä paikallisten liikuntaseurojen, oppilaitosten ja yhdistysten kanssa. Kunta tukee seurojen toimintaa muun muassa avustuksin ja yhteiskehittämisen kautta. Yhteistyötä tehdään myös muiden kunnan toimialojen kanssa, erityisesti liikuntapaikkojen rakentamisen ja kunnossapidon osalta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä toimii poikkihallinnollisena liikunnan edistämisen ryhmänä.

Ulkoisia yhteistyökumppaneita ovat muun muassa alueelliset liikuntatoimijat, kuten Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu (ESLU), KUUMA-kuntien verkostot sekä erilaiset hankekumppanit. Hyvinvointialueen kanssa tehdään yhteistyötä esimerkiksi liikuntaneuvontaan ohjaamisessa, jolloin terveydenhuollon ammattilaiset voivat ohjata asiakkaita liikuntapalveluiden piiriin. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa.

Seuraparlamentti (Föreningsparlamentet) kokoontui ensimmäisen kerran tammikuussa 2025. Se tarjoaa foorumin liikuntaa koskevalle keskustelulle, kehittämistyölle ja tiedonvaihdolle. Sen tavoitteena on edistää sipoolaisten hyvinvointia liikunnan keinoin, kehittää liikunnan toimintaedellytyksiä sekä edistää erilaisten seurojen ja kunnan välistä vuoropuhelua.

3.2.2 Kirjastopalvelut

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat:

Kirjastopalvelut ovat osa kunnan lakisääteisiä peruspalveluja ja niiden toimintaa ohjaa kirjastolaki sekä kunnan strategia ja palveluverkkosuunnitelma. Lisäksi kirjastopalveluiden kehittämistä ohjaa valtakunnallinen Kirjasto 2030 -kehittämishjelma, jonka periaatteita noudatetaan Sipoon kunnankirjaston toiminnassa.

Hyvinvoinnin mittarit:

Kirjastopalveluilla ei ole erillisiä aikuisväestöä ja ikääntyneitä koskevia hyvinvoinnin mittareita. Toiminnan seuranta tehdään kuitenkin muun muassa asiakasmäärien,

lainauslukujen, tapahtumiin osallistumisen sekä asiakaspalautteen avulla. Kirjasto kerää palautetta tapahtumista ja palveluista. Saatua tietoa hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

Palvelut

Kirjastopalvelut tulevat aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia tarjoamalla maksuttomia ja helposti saavutettavia palveluja tiedon, kulttuurin ja osallisuuden parissa. Kirjaston aineistohankinnassa huomioidaan laajasti eri käyttäjäryhmät. Kirjasto toimii monille kuntalaisille myös arjen kohtaamispaikkana, joka tarjoaa mahdollisuuden lukemiseen, oppimiseen, työskentelyyn ja yhdessäoloon.

Sipoon kunnankirjastolla on kaksi toimipistettä: pääkirjasto Nikkilässä ja Söderkullan kirjasto Söderkullassa. Valtakunnallinen e-kirjasto ja Helle-kirjastojen e-aineistot ovat myös tarjolla. Lisäksi kirjastoauto tuo palvelut myös niille alueille ja asiakasryhmille, joille kirjastoon pääsy on hankalaa. Kirjaston kotipalvelu tukee erityisesti ikääntyneitä ja toimintarajoitteisia kuntalaisia tuomalla aineistoa kotiin.

Kirjastot järjestävät aikuisille suunnattuja tapahtumia, kuten kirjallisuusiltoja, luentoja, elokuvaesityksiä sekä keskustelutilaisuuksia. Tarjonta on monipuolista ja se huomioi eri käyttäjäryhmiä. Digineuvonta tukee kuntalaisten arjen sujuvuutta ja digitaalista osallisuutta tarjoamalla apua esimerkiksi tietokoneiden, älylaitteiden ja verkkopalveluiden käytössä. Digiopastuksen avulla vapaaehtoiset opastavat senioreita tietokoneiden, tablettien ja kännyköiden käytössä.

Monikieliset ja saavutettavat aineistot, kuten selkokielliset kirjat ja Celia-kirjaston tarjoamat ääni- ja pistekirjat ja muut saavutettavat aineistot, tukevat yhdenvertaista osallistumista. Kirjastopalvelut tukevat myös kotoutumista muun muassa kielikahviloiden, satutuntien ja kirjastonkäytön opastusten kautta.

Toimintamallit

Kirjastopalveluiden toimintaa ohjaa asiakaslähtöisyys ja matalan kynnyksen periaate. Palveluja kehitetään palvelumuotoilun keinoin ja asiakastarpeita kartoitetaan säännöllisesti kyselyillä ja palautteella. Kirjasto 2030 -kehittämishanke toimii keskeisenä välineenä toiminnan uudistamisessa.

Kirjastot tarjoavat tiloja myös ulkopuolisten toimijoiden tapahtumien ja näyttelyiden järjestämiseen joko itsenäisesti tai yhteistyössä kirjaston kanssa. Näin pyritään monipuolistamaan tarjontaa ja vahvistamaan kirjaston roolia yhteisöllisenä tilana.

Yhteistyötahot

Sipoon kirjasto toimii osana Helle-kirjastoyhteistyötä, johon kuuluu useita Uudenmaan kuntia. Yhteistyö mahdollistaa laajemman aineistotarjonnan, yhteisen verkkokirjaston sekä kustannustehokkaan hankinnan ja kuljetuksen.

Kirjasto tekee yhteistyötä kunnan muiden palvelualueiden kanssa, kuten liikunta-, kulttuuri- ja maahanmuuttopalveluiden kanssa. Digiopastusta tehdään yhteistyössä esimerkiksi Enter ry:n kanssa. Lisäksi kirjasto toimii yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja oppilaitosten kanssa erilaisten tapahtumien ja toimintojen toteuttamisessa.

3.2.3 Kulttuuripalvelut

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat

Sipoon kulttuuripalveluiden toimintaa ohjaavat kunnan kulttuurisuunnitelma sekä lasten ja nuorten kulttuurikasvatussuunnitelma eli kulttuuripolku. Lisäksi toimintaa linjaavat kunnan strategia ja palveluverkkosuunnitelma. Nikkilän alueelle on tehty taideohjelma, jonka pitkän tähtäimen tavoitteena on lisätä Nikkilän vetovoimaisuutta ja kehittää hyvinvointia. Kulttuuripalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin ja taiteeseen sekä tukea hyvinvointia ja osallisuutta kulttuurin keinoin.

Hyvinvoinnin mittarit:

Kulttuuripalveluilla ei ole käytössä erillisiä aikuisväestöä ja ikääntyneitä koskevia hyvinvoinnin mittareita. Toiminnan seuranta tehdään kuitenkin muun muassa tapahtumien ja tilaisuuksien kävijämäärien, avustusten kohdentumisen sekä asiakaspalautteen avulla. Saatua tietoa hyödynnetään toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.

Palvelut

Kulttuuripalvelut tukevat aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia tarjoamalla monipuolisia kulttuurisisältöjä, tapahtumia ja mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan. Palvelut vahvistavat yhteisöllisyyttä, ehkäisevät yksinäisyyttä ja tukevat elämänlaatua eri elämäntilanteissa.

Sipoon kunnassa järjestetään erilaisia kulttuuritapahtumia, näyttelyitä, konsertteja ja taidetyöpajoja. Osa tapahtumista on maksuttomia ja avoimia kaikille, mikä tukee yhdenvertaista osallistumista. Pesula-galleria tarjoaa tilan taidenäyttelyille ja kunnassa järjestetään toiminnallisia taidetyöpajoja myös aikuisille. Julkinen taide on näkyvä osa kuntakuvaa ja tarjoaa kaikille avoimia kulttuurielämyksiä.

Sipoon kulttuuripalvelut hallinnoivat taidelainaamotoimintaa, joka tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuden hankkia taidetta vaivattomasti osaksi arkea. Lisäksi kulttuuripalvelut myöntävät vuosittain avustuksia paikallisille yhdistyksille, työryhmille ja taiteilijoille paikalliseen kulttuuri-toiminnan toteuttamiseen.

Kulttuuripalvelut hallinnoivat useita kulttuuritiloja, kuten Topelius-salia, Artborg 35 -rakennusta sekä Puutarhurin mökkiä. Tilat mahdollistavat erilaisten kulttuuri- ja

yleisötilaisuuksien järjestämisen ja tukevat kulttuuritoiminnan monipuolisuutta kunnassa.

Toimintamallit

Kulttuuripalveluiden toiminnassa korostuvat asukaslähtöisyys, saavutettavuus ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Tapahtumia ja toimintaa suunnitellaan siten, että ne ovat helposti lähestyttäviä ja huomioivat eri kohderyhmät ja kieliryhmät.

Kulttuuripalvelut toimivat kulttuuritoiminnan mahdollistajana ja koordinoijana. Osa toiminnasta toteutetaan yhteistyössä yhdistysten, taiteilijoiden ja muiden kumppanien kanssa. Asiakaspalautetta hyödynnetään tapahtumien ja palvelujen kehittämisessä.

Yhteistyötahot

Kulttuuripalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kirjastopalveluiden kanssa erityisesti Topelius-salin käytön, taidelainaamon ja tapahtumien järjestämisen osalta. Yhteistyötä tehdään myös Sipoon taiteilijat ry:n kanssa Pesula-gallerian ja taidelainaamon toteuttamisessa sekä kotiseutuyhdistyksen kanssa museopalveluiden ja kotiseutuarkiston ylläpidossa.

Lilla Villan toimii yhteistyökumppanina lasten ja nuorten kulttuuritoiminnassa ja Cinema Nikkilän elokuvanäytökset Topelius-salissa toteutetaan yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa. Lisäksi kulttuuripalvelut tekevät yhteistyötä erilaisten yhdistysten, järjestöjen ja muiden kunnan toimialojen kanssa kulttuuritoiminnan kehittämiseksi.

3.2.4 Sipoon opisto

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat

Sipoon opiston toimintaa ohjaavat kunnan strategia ja palveluverkkosuunnitelma. Opiston toiminnan tavoitteena on edistää elinikäistä oppimista, osallisuutta ja kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminnassa huomioidaan kunnan kaksikielisyys ja erilaiset elämäntilanteet.

Hyvinvoinnin mittarit

Sipoon opistolla ei ole erillisiä aikuisväestöä ja ikääntyneitä koskevia hyvinvoinnin mittareita. Toiminnan seuranta tehdään kuitenkin muun muassa osallistujamäärien, ikäjakaumien, kurssien täyttöasteet sekä kurssipalautteen avulla. Saatua tietoa hyödynnetään kurssitarjonnan ja toimintamuotojen kehittämisessä.

Palvelut

Sipoon opisto tarjoaa aikuisille ja ikääntyneille laajan valikoiman kursseja ja koulutuksia, jotka tukevat oppimista, harrastamista sekä psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Kurssitarjontaan kuuluu muun muassa musiikki-, liikunta-, kädentaito-, kuvataide-, tietotekniikka- ja kielikursseja sekä muita yleissivistäviä opintoja. Osa kursseista on kaksikielisiä tai monikielisiä.

Opiston palvelut tukevat kuntalaisten henkistä, sosiaalista ja fyysistä hyvinvointia. Erityisesti ikääntyneille opisto tarjoaa mahdollisuuksia päiväaikaiseen toimintaan, sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja aktiiviseen arkeen. Kurssit ja ryhmät ehkäisevät yksinäisyyttä ja tukevat toimintakyvyn ylläpitämistä.

Sipoon opisto järjestää myös luku- ja kirjoitustaidon koulutusta sekä yhteiskuntaorientaatiota yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Näin opisto tukee maahanmuuttajataustaisten aikuisten kotoutumista ja osallisuutta kunnassa.

Toimintamallit

Opiston toiminnassa korostuvat saavutettavuus, joustavuus ja monimuotoiset oppimisen tavat. Tarjolla on lähiopetuksen lisäksi verkko-, hybridi- ja monimuotokursseja. Osa kursseista on opintopisteytettyjä, jolloin opiskelijat saavat suoritetuista opinnoista merkinnän KOSKI-rekisteriin.

Kurssipalautetta kerätään systemaattisesti jokaisen kurssin jälkeen ja palautetta hyödynnetään opetuksen ja tarjonnan kehittämisessä. Lisäksi palautetta ja kehittämisehdotuksia kerätään tapahtumissa ja tilaisuuksissa, jolloin tavoitetaan myös uusia ja potentiaalisia asiakkaita.

Yhteistyötahot

Sipoon opisto tekee yhteistyötä kunnan muiden toimialojen kanssa, esimerkiksi tilojen käytön ja toiminnan yhteensovittamisen osalta. Yhteistyötä tehdään myös maahanmuuttopalveluiden kanssa kotoutumista tukevan koulutuksen järjestämisessä.

Opisto toimii yhteistyössä muiden vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa alueellisesti ja valtakunnallisesti. Lisäksi yhteistyötä tehdään erilaisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa kurssien ja koulutusten toteuttamisessa.

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelut tukevat Sipoon kunnan elinvoimaa ja aikuisten kuntalaisten hyvinvointia edistämällä työllisyyttä, yrittäjyyttä, osaamista ja kotoutumista. Palvelujen tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten osallisuutta, työelämävalmiuksia ja arjen hallintaa sekä tukea kunnan vetovoimaa ja kestäväää kasvua.

Elinvoimapalveluihin kuuluvat työllisyyspalvelut, elinkeinopalvelut sekä maahanmuuttopalvelut. Palvelut kohdistuvat pääosin työikäiseen aikuisväestöön ja täydentävät hyvinvointialueen ja valtion tuottamia palveluja. Hyvinvoinnin näkökulmasta elinvoimapalvelujen vaikutukset ovat usein välillisiä, mutta merkittäviä: työ ja toimeentulo sekä kotoutuminen tukevat taloudellista turvallisuutta, osallisuutta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.

3.2.5 Työllisyyspalvelut

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat:

Sipoon kunnan työllisyyspalveluiden toimintaa ohjaavat valtakunnallinen työllisyyspolitiikka, lainsäädäntö sekä kunnan strategia. Vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaisen palveluja tuottaa Keravan ja Sipoon työllisyysalue. Kunnan työllisyyspalvelut toimivat osana tätä kokonaisuutta ja tekevät tiivistä yhteistyötä työllisyysalueen kanssa.

Hyvinvoinnin mittarit:

Työllisyyspalveluilla ei ole käytössä erillisiä aikuisten hyvinvointia kuvaavia mittareita. Toimintaa seurataan kuitenkin muun muassa asiakasmäärien, työttömyysasteen, palveluihin ohjautumisen sekä työllistymistä edistävien toimenpiteiden kautta. Palvelujen vaikuttavuutta arvioidaan osana työllisyysalueen seurantaa.

Palvelut

Työllisyyspalvelut tukevat aikuisväestön hyvinvointia edistämällä työllistymistä, osaamisen kehittämistä ja työelämäosallisuutta. Palvelut kohdistuvat erityisesti kuntalaisiin, joille työpaikan tai koulutuspaikan löytäminen on ajankohtaista tai jotka tarvitsevat tukea työelämässä pysymiseen.

Palveluihin kuuluvat työnhakuun liittyvä neuvonta ja ohjaus, työllistymistä edistävät palvelut sekä osaamisen kehittämiseen liittyvä tuki. Palvelut toteutetaan yhteistyössä Keravan ja Sipoon työllisyysalueen kanssa. Työllisyyspalvelut tukevat myös elämänhallintaa ja arjen sujuvuutta tilanteissa, joissa työttömyys tai työelämän muutokset kuormittavat kuntalaista.

Toimintamallit

Sipoon kunnan työllisyyspalvelujen toimintamallit painottuvat yhteistyöhön, koordinointiin ja palvelujen yhteensovittamiseen. Kunnan roolina on tukea työllisyysalueen toimintaa sekä varmistaa, että kuntalaisten palvelupolut ovat sujuvia ja tarkoituksenmukaisia. Tarvittaessa kuntalaisia ohjataan kunnan muihin palveluihin, jotka tukevat työelämäosallisuutta, arjen hallintaa ja hyvinvointia. Kunnan työllisyyspalveluissa korostuvat matalan kynnyksen ohjaus, neuvonta ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

Yhteistyötahot

Työllisyyspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä Keravan ja Sipoon työllisyysalueen kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään kunnan elinvoimapalveluiden muiden palvelulinjojen ja muiden kunnan toimialojen kanssa. Ulkoisia yhteistyökumppaneita ovat muun muassa oppilaitokset, työnantajat ja yritykset sekä kolmannen sektorin toimijat. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tukee asiakkaiden kokonaisvaltaista palvelupolkua.

3.2.6 Elinkeinopalvelut

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat

Elinkeinopalveluiden toimintaa ohjaavat kunnan strategia, Sipoon kunnan elinkeino-ohjelma sekä muut elinvoimaa ja yritystoiminnan kehittämistä koskevat linjaukset. Tavoitteena on tukea yritystoiminnan edellytyksiä, kunnan vetovoimaa ja kestävää talouskehitystä. Elinkeinopalvelut toimivat tiiviissä yhteistyössä muiden kunnan toimialojen ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Hyvinvoinnin mittarit:

Elinkeinopalveluilla ei ole erillisiä aikuisten hyvinvointia kuvaavia mittareita. Toiminnan seuranta tehdään kuitenkin muun muassa yrityskontaktien määrän, yritysneuvonnan käytön sekä erilaisten kehittämistoimenpiteiden kautta. Vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin näkyvät välillisesti työllisyyden, yritystoiminnan ja kunnan elinvoiman kehittymisenä.

Palvelut

Elinkeinopalvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia edistämällä yritystoiminnan syntymistä, kasvua ja toimintaedellytyksiä. Palvelut kohdistuvat erityisesti yrittäjiin, yritysten edustajiin sekä yrittäjyyttä suunnitteleviin kuntalaisiin.

Palveluihin kuuluu yritysneuvontaa, yritystoiminnan kehittämiseen liittyvää ohjausta sekä verkostojen ja yhteistyön edistämistä. Elinkeinopalvelut tukevat myös kunnan ja yritysten välistä vuoropuhelua ja toimivat linkkinä yritysten, kunnan ja muiden toimijoiden välillä. Toiminta tukee kunnan vetovoimaa ja työpaikkojen syntymistä, mikä vahvistaa aikuisten kuntalaisten toimeentuloa ja osallisuutta.

Toimintamallit

Elinkeinopalveluiden toiminnassa korostuvat yhteistyö, verkostomainen työskentely ja ennakoiva ote. Yrityksiä tuetaan eri vaiheissa ja palveluja pyritään kohdentamaan joustavasti yritysten tarpeiden mukaan. Elinkeinopalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kunnan kaavoituksen, lupapalveluiden ja muiden toimialojen kanssa, jotta yritystoiminnan edellytykset huomioidaan kokonaisvaltaisesti.

Yhteistyötahot

Elinkeinopalvelut tekevät yhteistyötä muun muassa Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy:n (KEUKE), alueellisten yritysverkostojen, oppilaitosten ja muiden sidosryhmien kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään kunnan sisällä työllisyyspalveluiden ja muiden toimialojen kanssa, jotta elinvoiman ja työllisyyden edistämisen kokonaisuus muodostuu johdonmukaiseksi.

3.2.7 Maahanmuuttopalvelut:

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat

Maahanmuuttopalveluiden toimintaa ohjaa Sipoon kunnan kotoutumisohjelma. Lisäksi toimintaa linjaavat kotoutumista koskeva lainsäädäntö, kunnan strategia sekä valtakunnalliset linjaukset. Palveluiden tavoitteena on tukea maahanmuuttajataustaisten aikuisten kotoutumista, osallisuutta ja itsenäistä arjessa toimimista Sipoossa.

Hyvinvoinnin mittarit:

Maahanmuuttopalveluilla ei ole vielä käytössä systemaattisia aikuisväestön hyvinvointia kuvaavia mittareita. Toiminnan seuranta tehdään kuitenkin asiakasmäärien, palveluihin ohjautumisen sekä suullisen ja kirjallisen asiakaspalautteen perusteella. Asiakaspalautteen keräämistä ja hyödyntämistä kehitetään osana palveluiden jatkokehittämistä.

Palvelut

Maahanmuuttopalvelut tukevat maahanmuuttajataustaisten aikuisten hyvinvointia tarjoamalla matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluja sekä kotoutumista tukevia palveluja. Palvelut kohdistuvat erityisesti pakolaisina tai muulla tavoin kuntaan muuttaneisiin aikuisiin ja perheisiin.

Palveluihin kuuluu neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi asumiseen, talousasioihin, viranomaispalveluihin, harrastusten löytämiseen ja arjen asiointiin liittyen. Asiakkaille tehdään palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma.

Kotoutumissuunnitelman työikäisille asiakkaille tekee työllisyysalue. Työelämän ulkopuolella olevalle (kotiäidit, eläkeläiset, vammaiset) kotoutumissuunnitelman tekee kunta. Kotikäynnit tukevat erityisesti uusia tai haavoittuvassa asemassa olevia asiakasperheitä.

Kunta järjestää yhteiskuntaorientaatiota ja luku- ja kirjoitustaidon koulutusta yhteistyössä Sipoon opiston ja muiden oppilaitosten kanssa. Lisäksi järjestetään infotilaisuuksia ja yhteisöllistä toimintaa, kuten liikunta- ja vapaa-ajan tapahtumia, jotka tukevat osallisuutta ja verkostojen muodostumista.

Toimintamallit

Maahanmuuttopalveluissa korostuvat yksilöllinen ohjaus, matalan kynnyksen palvelut ja asiakaslähtöisyys. Avoimet ohjauspisteet mahdollistavat asioinnin ilman ajanvarausta ja tarvittaessa anonyymisti. Palveluja toteutetaan joustavasti asiakkaiden tarpeiden mukaan ja tavoitteena on tukea asiakkaiden itsenäistymistä ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Kotoutumisen edistämistä koordinoidaan kunnan sisäisessä maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmässä, joka kokoontuu säännöllisesti. Työryhmä edistää poikkihallinnollista yhteistyötä ja tiedonkulkua kunnan sisällä.

Yhteistyötahot

Maahanmuuttopalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä Keravan ja Sipoon työllisyysalueen kanssa työikäisten asiakkaiden osalta. Lisäksi yhteistyötä tehdään kunnan muiden palvelualueiden, kuten liikunta-, kulttuuri-, kirjasto- ja nuorisopalveluiden kanssa, kotoutumista tukevan toiminnan järjestämiseksi.

Ulkoisia yhteistyötahoja ovat hyvinvointialue, eri viranomaistahot, oppilaitokset, seurakunnat sekä järjestöt ja yhdistykset. Yhteistyö tukee asiakkaiden kokonaisvaltaista palvelupolkua ja kotoutumista osaksi sipoolaista yhteisöä.

Hyvinvointipalvelut

Yhteiset asiakaspalvelut

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat:

Yhteisten asiakaspalvelujen toimintaa ohjaavat kunnan strategia, asiakaspalvelua koskevat linjaukset sekä palveluverkkosuunnitelma. Toiminnan tavoitteena on tarjota kuntalaisille selkeä, saavutettava ja yhdenvertainen asiointikanava kunnan palveluihin sekä tukea arjen sujuvuutta eri elämäntilanteissa.

Hyvinvoinnin mittarit:

Yhteisillä asiakaspalveluilla ei ole erillisiä aikuisväestöä ja ikääntyneitä koskevia hyvinvoinnin mittareita. Toiminnan seuranta tehdään kuitenkin muun muassa asiakaskontaktien määrän, asiointikanavien käytön sekä asiakaspalautteen perusteella. Saatua palautetta hyödynnetään asiakaspalvelun kehittämisessä ja palvelujen saavutettavuuden parantamisessa.

Palvelut

Yhteiset asiakaspalvelut tukevat aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia tarjoamalla neuvontaa ja ohjausta kunnan ja yhteistyökumppaneiden palveluihin. Palvelut

toimivat monille kuntalaisille ensisijaisena asiointipisteenä ja auttavat löytämään oikeat palvelut ja asiointikanavat.

Asiakaspalvelua tarjotaan paikan päällä Sipoo Info -palvelupisteessä sekä puhelimitse, sähköpostitse ja chat-palvelun kautta. Palveluissa hoidetaan muun muassa lomakkeiden ja hakemusten vastaanottoa, neuvontaa ajankohtaisista asioista sekä kunnan vaihteen tehtäviä. Asiakaspäätteet ja tulostusmahdollisuudet tukevat erityisesti niitä kuntalaisia, joilla ei ole omia digitaalisia välineitä.

Yhteiset asiakaspalvelut toimivat myös HSL:n palvelupisteenä sekä tarjoavat mahdollisuuden Kelan etäasiointiin. Lisäksi palvelupisteessä välitetään tapahtumalippuja ja hoidetaan erilaisten kunnan maksujen vastaanottoa. Palvelut tukevat erityisesti ikääntyneitä ja toimintarajoitteisia kuntalaisia, jotka tarvitsevat henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

Toimintamallit:

Yhteisten asiakaspalvelujen toiminnassa korostuvat asiakaslähtöisyys, saavutettavuus ja monikanavaisuus. Tavoitteena on ohjata kuntalaisia asioimaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla ja tukea digitaalisten palvelujen käyttöä silloin, kun sen on mahdollista.

Asiakaspalvelu toimii yhteistyössä kunnan eri toimialojen kanssa ja välittää tietoa palveluista ja ajankohtaisista asioista. Toimintaa kehitetään jatkuvasti asiakaspalautteen ja havaittujen tarpeiden perusteella.

Yhteistyötahot

Yhteiset asiakaspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kunnan kaikkien toimialojen kanssa. Ulkoisia yhteistyötahoja ovat muun muassa HSL, Kela sekä lipunvälityspalvelut. Yhteistyö tukee sujuvaa asiointia ja vahvistaa kuntalaisten mahdollisuuksia hoitaa useita arjen asioita yhden palvelupisteen kautta.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Toimintaa ohjaavat suunnitelmat:

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen toimintaa ohjaavat kunnan laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus ja -suunnitelma, hyvinvointikertomuksen vuosiraportti sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Lisäksi toimintaa linjaavat kunnan strategia ja valtakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevat periaatteet. Palvelualueen tehtävänä on koordinoida ja kehittää kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta.

Hyvinvoinnin mittarit

Palvelualueella ei ole erillisiä omia mittareita, vaan hyvinvoinnin seuranta toteutetaan kokoamalla tietoa eri lähteistä osaksi laajaa hyvinvointikertomusta ja sen

vuosiraportointia. Hyvinvoinnin tilaa kuvataan monipuolisilla indikaattoreilla, jotka koskevat muun muassa terveyttä, turvallisuutta, osallisuutta ja elinympäristöä. Tiedon hyödyntämistä ja seurantaä kehitetään osana kunnan tiedolla johtamisen kokonaisuutta.

Palvelut

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue ei tuota varsinaisia yksittäisiä asiakaspalveluja kuntalaisille, vaan sen tehtävänä on tukea kuntalaisten hyvinvointia koordinoimalla, kehittämällä ja kokoamalla yhteen kunnan hyvinvointityötä. Palvelualue edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta sekä tukee työ- ja toimintakykyä.

Työssä korostuu poikkihallinnollinen yhteistyö kuntalaisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi sekä yksilön ja yhteisöjen hyvinvointia heikentävien haasteiden ennaltaehkäisemiseksi. Ennaltaehkäisevä työ sisältää Sipoossa päihteiden, väkivallan, rahapelaamisen sekä mielenterveysongelmien yleisen ennaltaehkäisyn. Palvelualue tukee eri toimialoja hyvinvointinäkökulman huomioimisessa ja toimii linkkinä kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä sekä koordinoi vanhus- ja vammaisneuvostojen toimintaa.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella on vastuu kunnan myöntämistä sotaveteraanien tuista. Lakisääteisten tuet kuuluvat Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle, mutta kunta myöntää vapaaehtoisia tukia sotaveteraaneille sekä veteraanien puolisoille ja leskille. Lisäksi palvelualue myöntää tukia varattomien, vähävaraisten ja yksinäisten ihmisten hautaamiseen.

Toimintamallit

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue koordinoi kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita ja verkostoja. Hyvinvointityötä tehdään poikkihallinnollisesti ja yhteistyötä pyritään lisäämään hyvinvointialueen, muiden viranomaisten, yritysten ja yhdistysten kanssa.

Osallisuuden sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen on keskeinen kehittämiskohde. Kuntaan on valmisteilla osallisuusmalli, jonka tavoitteena on lisätä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kaikilla toimialoilla sekä tehdä osallisuustyö näkyväksi ja systemaattiseksi. Kuntaan on valmisteilla samanaikaisesti myös palveluiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka avulla on tarkoitus edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista paremmin kunnan palveluissa. Osallisuus- sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä kaikkien kunnan toimialojen kanssa.

Yhteistyötahot

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä toimii poikkihallinnollisena rakenteena, johon osallistuu edustajia kunnan toimialoilta, hyvinvointialueelta, poliisista ja seurakunnasta. Tämän lisäksi kuntaan on tarkoitus vuosien 2026–2029 välillä perustaa yhteistyörakenne sekä ikäihmisten että ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Kunnan organisaatiossa vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto toimivat vaikuttamistoimieliminä ikääntyneille ja toimintarajoitteisille henkilöille. Kunnan uusi esteettömyystyöryhmä aloitti toimintansa 1.1.2026. Työryhmä kokoaa toimialojen ja vaikuttamiselinten edustajat ennakoimaan esteettömiä ratkaisuja sekä käymään vuoropuhelua esteettömyysasioista. Esteettömyystyöryhmä tekee tiiviisti yhteistyötä yhdyskunnan ja ympäristön toimialan kanssa.

Lisäksi hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella tehdään yhteistyötä muun muassa oppilaitosten, yhdistysten ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa, jotka tuovat kuntalaisten ääntä ja näkökulmia hyvinvointityöhön.

4. YHDYSPINTATYÖN KUVAUS TOIMIALOITTAIN

Tässä luvussa kuvataan Sipoon kunnan ja Itä-uudenmaan hyvinvointialueen välistä yhdyspintatyötä aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämässä.

Yhdyspintatyöllä tarkoitetaan kunnan ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä, rakenteita ja käytänteitä, joiden tavoitteena on tukea palvelujen yhteensovittamista, tiedonkulkua ja kuntalaisten sujuvia palvelupolkuja.

Sipoon kunnassa yhdyspintatyön rakenteet ja käytännöt ovat osin vielä rakentumisvaiheessa. Joillakin toimialoilla yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on vakiintunutta ja säännöllistä, kun taas toisilla toimialoilla yhteistyö on satunnaisempaa tai vasta kehittymässä. Yhdyspintatyötä tehdään sekä hyvinvointialueen koollekutsumissa että kunnan koollekutsumissa verkostoissa ja työryhmissä.

4.1 Yhdyspintatyö Yhdyskunta ja ympäristö -toimialalla

Yhdyskunnan ja ympäristön toimialalla yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa liittyy erityisesti tiloihin, kaavoitukseen, esteettömyyteen ja alueelliseen kehittämiseen. Toimiala toimii useissa seudullisissa ja alueellisissa yhteistyöverkostoissa, kuten MAL- ja KUUMA-yhteistyössä, joissa hyvinvointialue ei kuitenkaan ole pääasiallinen koordinoiva osapuoli.

Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö painottuu neuvotteluihin, lausuntoihin ja valmisteluun tilanteissa, joissa kaavoitus, rakentaminen tai tilaratkaisut vaikuttavat

suoraan hyvinvointialueen palveluihin. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi sote-kiinteistöihin, pelastustoimen tiloihin sekä esteettömyyden edistämiseen liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi toimiala on mukana Esteetön Itä-Uusimaa -yhteistyössä.

Yhdyspintatyön koordinointiin ei ole erillisiä keskitettyjä käytänteitä, vaan yhteistyö toteutuu osana toimialan muuta sidosryhmä- ja kehittämistyötä. Aluesuunnittelussa ja kaavoituksessa huomioidaan asukkaiden hyvinvointi ja elinympäristön laatu eri ikäryhmät huomioiden.

4.2 Yhdyspintatyö Arjen ja vapaa-ajan toimialalla

Arki ja vapaa-aika-toimialalla yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa vaihtelee palvelualueittain.

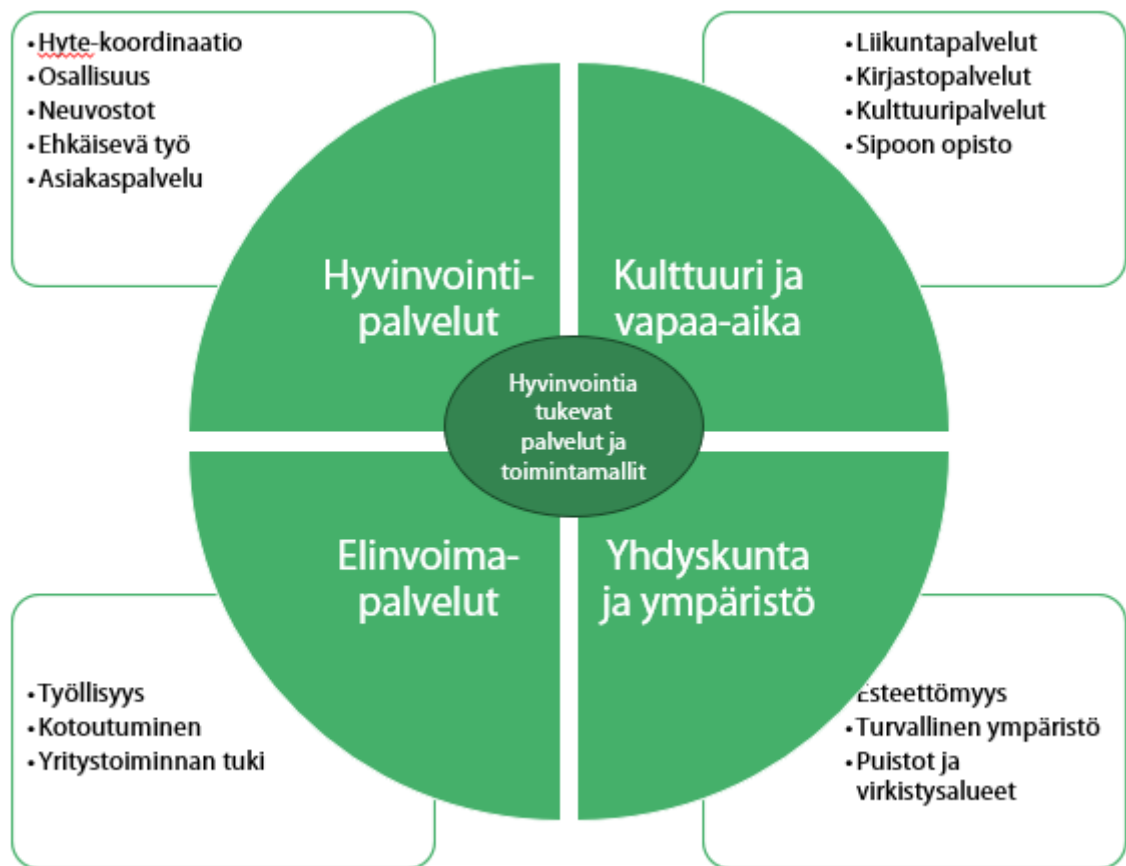
Liikuntapalveluissa yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on säännöllistä ja liittyy erityisesti liikuntaneuvontaan sekä terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen. Kirjastopalveluissa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa on toistaiseksi vähän ja esimerkiksi aiemmin toiminut neuvolayhteistyö on jäänyt vähäisemmäksi neuvolapalveluiden siirryttyä hyvinvointialueelle.

Kulttuuripalveluissa ei tällä hetkellä ole vakiintunutta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Sipoon opisto ei ole mukana hyvinvointialueen koordinoimissa hyvinvointiverkostoissa.

Työllisyys- ja maahanmuuttopalveluissa yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa on tiiviimpää ja liittyy erityisesti työikäisten ja kotoutumista tarvitsevien aikuisten palvelukokonaisuuksiin. Yhteistyötä tehdään muun muassa hyvinvointialueen koordinoimissa verkostoissa sekä kunnan koollekutsumissa työllisyyden ja kotoutumisen yhteistyöryhmissä. Yhteistyö tukee palvelutarpeen arviointeja ja monialaista työskentelyä asiakkaiden tilanteiden edistämiseksi. Yhdyspintatyön koordinointiin ei ole erillisiä sovittuja käytänteitä.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa on keskeinen osa toimintaa. Palvelualue osallistuu muun muassa hyvinvointialueen koordinoimiin hyte-verkostoihin ja ehkäisevän päihdetyön yhteistyörakenteisiin. Lisäksi hyvinvointialue osallistuu kunnan koollekutsumiin lasten ja nuorten hyvinvointityön rakenteisiin. Yhdyspintarakenteita ja yhteistyötä kuvataan osana laajaa hyvinvointikertomusta ja sen vuosiraportointia.

5 YHTEENVETO

Kuva: Hyvinvointia tukevien palvelujen ja toimintamallien kokonaisuus Sipoossa

Tämä nykytilakuvaus kokoaa yhteen Sipoon kunnan aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia tukevat palvelut ja toimintamallit kuntatason näkökulmasta. Kuvaus on laadittu tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveystyö on siirtynyt hyvinvointialueiden vastuulle ja kunnan rooli kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja arjen sujuvuuden edistäjänä on korostunut entisestään.

Sipoon kunnassa aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia edistetään laajasti eri toimialoilla. Hyvinvointia tukevat palvelut eivät muodosta yhtä erillistä kokonaisuutta, vaan rakentuvat yhdyskunnan ja ympäristön ratkaisuista, arjen ja vapaa-ajan palveluista, työllisyyttä ja elinvoimaa tukevista palveluista sekä hyvinvoinnin edistämisen rakenteista. Palvelujen vaikutus kuntalaisten arkeen syntyy usein näiden kokonaisuuksien yhteisvaikutuksesta.

Nykytilakuvauksen perusteella Sipoon vahvuuksia ovat erityisesti:

- monipuoliset kulttuuri-, liikunta- ja vapaan sivistystyön palvelut, jotka tukevat osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja elinikäistä oppimista

- hyvin saavutettavat kirjastopalvelut ja yhteiset asiakaspalvelut, jotka tarjoavat matalan kynnyksen tukea ja kohtaamispaikkoja
- aktiivinen yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa
- asukaslähtöisyyttä ja osallistumista tukevat toimintamallit, kuten kuulemiset, osallistuva budjetointi ja vaikuttamistoimielinten työ

Samalla nykytilakuvaus tuo esiin kehittämistarpeita, jotka liittyvät erityisesti kokonaisuuden hallintaan ja seurantaan. Aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvointia kuvaavia yhtenäisiä mittareita ei ole kaikilla palvelualueilla käytössä ja hyvinvointitiedon hyödyntäminen vaihtelee toimialoittain. Hyvinvoinnin edistämistä koskevat työ on osin hajautunutta, vaikka poikkihallinnollisia rakenteita on jo olemassa.

Hyvinvointialueen ja kunnan välinen yhteistyö on keskeinen osa aikuisten ja ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemista. Kunnan palvelut täydentävät hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluja erityisesti ennaltaehkäisyyn, osallisuuden, toimintakyvyn ylläpitämisen ja arjen sujuvuuden näkökulmasta. Yhteistyön rakenteita ja tiedonkulkua kehitetään edelleen, jotta kuntalaisten palvelupolut muodostuvat mahdollisimman selkeiksi ja tarkoituksenmukaisiksi.

Tämä nykytilakuvaus toimii perustana aikuisten ja ikääntyneiden palvelujen ja toimintamallien kehittämiseksi Sipoossa. Se tekee näkyväksi olemassa olevat palvelut, yhteistyörakenteet ja toimintatavat sekä tukee yhteistä ymmärrystä kunnan roolista hyvinvoinnin edistäjänä. Kuvaus tarjoaa pohjan jatkotyölle, jossa painopisteenä ovat palvelujen yhteensovittaminen, tiedolla johtamisen vahvistaminen sekä kuntalaisten osallisuuden ja hyvinvoinnin systemaattinen tukeminen.

Liite 1: Nykytilakuvauksessa tunnistetut palvelut ja toimintamallit

Palvelu	Toimiala / palvelu	Kohderyhmä	Vaikutus
Kaavoitus ja alueiden suunnittelu	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Vaikutus asumiseen, liikkumiseen ja arjen saavutettavuuteen
Katu- ja viheralueiden kunnossapito	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Erityinen merkitys ikääntyneiden turvalliselle liikkumiselle
Jalankulku- ja pyöräilyväylät	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Työikäisten arjen liikkuminen, ikääntyneille turvallisuus
Liikenneturvallisuustyö	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Korostuu ikääntyneillä ja toimintarajoitteisilla
Lähiluonto, puistot ja virkistysalueet, ulkoilureitit	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Seniorien lähiliikunta ja työikäisten hyvinvointi ja palautuminen
Esteettömyyden huomiointi ja esteettömyystyöryhmä	Yhdyskunta ja ympäristö + arki ja vapaa-aika	Ikääntyneet, vammaiset	Esteettömyys ratkaisevaa ikääntyneille ja toimintarajoitteisille
Osallistuva budjetointi	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Edellyttää aktiivista osallistumiskykyä
Asukasvuorovaikutus kaavoituksessa ja investoinneissa	Yhdyskunta ja ympäristö	Kaikki	Digitaaliset kuulemiset voivat rajata mahdollisuuksia osallistua

Ulko- ja lähiliikuntapaikat	Liikuntapalvelut	Kaikki	Matalan kynnyksen liikkuminen
Sisäliikuntatilat	Liikuntapalvelut	Kaikki	Matalan kynnyksen liikkuminen
Ikääntyneille suunnatut liikuntaryhmät	Liikuntapalvelut	Ikääntyneet	Ikääntyneillä ohjattu käyttö korostuu
Liikuntaneuvonta	Liikuntapalvelut	Kaikki	Yhteys hyvinvointialueeseen
Tapahtumat ja kampanjat	Liikuntapalvelut	Kaikki	Teemoitettuja tapahtumia esim. senioreille
Kirjaston peruspalvelut	Kirjastopalvelut	Kaikki	Maksuton, matalan kynnyksen osallistuminen
E-aineistot ja e-kirjasto	Kirjastopalvelut	Kaikki	Edellyttää digiosaamista, voi rajoittaa käyttöä
Kirjastoauto	Kirjastopalvelut	Ikääntyneet	Palvelun saavutettavuus
Kotipalvelu	Kirjastopalvelut	Ikääntyneet	Senioripalvelu
Digineuvonta ja digiopastus	Kirjastopalvelut	Ikääntyneet	Digiosallisuuden tuki
Aikuisten tapahtumat ja luennot	Kirjastopalvelut	Kaikki	Aihe ja ajankohta vaikuttavat
Monikieliset ja saavutettavat aineistot	Kirjastopalvelut	Ikääntyneet, vammaiset, maahanmuuttajat	Palvelun saavutettavuus
Kohtaamis- ja työskentelytilat	Kirjastopalvelut	Kaikki	Yhteisöllisyyden tuki
Kulttuuritapahtumat ja konsertit	Kulttuuripalvelut	Kaikki	Ajankohta ja esteettömyys vaikuttavat

Näyttelyt ja Pesula-galleria	Kulttuuripalvelut	Kaikki	Helppo saavutettavuus
Taidetyöpajat aikuisille	Kulttuuripalvelut	Kaikki	
Julkinen taide	Kulttuuripalvelut	Kaikki	Passiivinen osallistuminen
Taidelainaamo	Kulttuuripalvelut	Kaikki	Matalan kynnyksen toiminta
Kulttuuriavustukset	Kulttuuripalvelut	Työikäiset	Kohdistuvat toimijoihin
Aikuiskoulutus ja harrastuskurssit	Sipoon opisto	Kaikki	Päiväkurssit painottuvat ikääntyneille
Liikunta- ja hyvinvointikurssit	Sipoon opisto	Kaikki	Ikääntyneille merkittävä
Digikurssit	Sipoon opisto	Ikääntyneet	Digiosaamisen vahvistaminen
Etä- ja monimuoto-opetus	Sipoon opisto	Työikäiset	Soveltuu työssä käyville
Kielikurssit	Sipoon opisto	Työikäiset, maahanmuuttajat	Työllisyys- ja kotoutumisyhteys
Kotoutumiskurssit	Sipoon opisto	Maahanmuuttajat	Lakisääteinen kohderyhmä
Työnhakuun liittyvä neuvonta	Työllisyyspalvelut	Työikäiset	
Työllistymistä edistävät toimenpiteet	Työllisyyspalvelut	Työikäiset	
Osaamisen kehittäminen	Työllisyyspalvelut	Työikäiset	Työuran tukeminen
Monialainen palveluohjaus	Työllisyyspalvelut	Työikäiset	Yhdyspinta hyvinvointialueeseen

Yritysneuvonta	Elinkeinopalvelut	Työikäiset	Yrittäjyyteen suuntautuneet
Yrittäjyyden ja yritystoiminnan kehittäminen	Elinkeinopalvelut	Työikäiset	Yrittäjyyteen suuntautuneet
Verkostot ja yritysysteistyö	Elinkeinopalvelut	Työikäiset	Elinvoima-painotteinen
Matalan kynnyksen neuvonta	Maahanmuutto-palvelut	Maahan-muuttajat	Selkeä kohderyhmä
Kotoutumissuunnitelmat	Maahanmuutto-palvelut	Maahan-muuttajat	Työllisyysalue mukana
Ohjaus arjen asioissa	Maahanmuutto-palvelut	Maahan-muuttajat	
Kotikäynnit	Maahanmuutto-palvelut	Maahan-muuttajat	
Yhteiskunta-orientaatio	Maahanmuutto-palvelut	Maahan-muuttajat	Erityisesti työikäiset maahanmuuttajat kotoutumisen alkuvaiheessa
Yhteisöllinen toiminta ja tapahtumat	Maahanmuutto-palvelut	Maahan-muuttajat	Yhteistyötä mm. kirjastopalvelujen kanssa
Kasvokkainen asiakaspalvelu	Yhteiset asiakaspalvelut	Kaikki	Ikääntyneille erityisen tärkeä
Puhelin-, sähköposti- ja chat-palvelu	Yhteiset asiakaspalvelut	Kaikki	Saavutettavuus
Lomakkeiden ja hakemusten neuvonta	Yhteiset asiakaspalvelut	Kaikki	Ikääntyneillä yhden luukun palvelu
Asiakaspäätteet ja tulostus	Yhteiset asiakaspalvelut	Kaikki	Ikääntyneillä digikuilun kaventaminen
Kelan etäasiointi	Yhteiset asiakaspalvelut	Ikääntyneet	Digituen ohella

HSL-palvelupiste	Yhteiset asiakaspalvelut	Kaikki	Matalan kynnyksen palvelu
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Hyvinvoinnin edistäminen	Kaikki	Rakenteellinen kohdennus
Hyte-työryhmän toiminta	Hyvinvoinnin edistäminen	Kaikki	
Ehkäisevä työ (sis. Ehkäisevä päihdetyö, ehkäisevä mielenterveystyö ja ehkäisevä väkivaltatyö)	Hyvinvoinnin edistäminen	Kaikki	
Osallisuusmallin valmistelu	Hyvinvoinnin edistäminen	Kaikki	
Vanhusneuvosto	Hyvinvoinnin edistäminen	Ikääntyneet	Ikääntyneet
Vammaisneuvosto	Hyvinvoinnin edistäminen	Vammaiset	Toimintarajoitteiset
Veteraanituet	Hyvinvoinnin edistäminen	Ikääntyneet	Selkeä rajattu kohderyhmä
Varattomien hautaaminen	Hyvinvoinnin edistäminen	Ikääntyneet	Harvinainen, mutta tärkeä
Yhteistyö järjestöjen ja hyvinvointialueen kanssa	Hyvinvoinnin edistäminen	Kaikki	